

Spatial assessment and analysis of the factors affecting a happy city (Case study: Isfahan metropolis)

Ahmad Hajarian¹

Assistant Professor, Department of Geography, Faculty of Geography and Planning,
University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Extended Abstract

Introduction

Considering the importance of the indicators of a happy city in improving the quality of life of citizens and overall significant impact in achieving sustainable urban development, examining the status of a happy city and the factors affecting it can be an essential tool for improving the level of a happy town by city managers and those involved in the development of the metropolis. Isfahan. In this regard, the evaluation of each of the quality indicators of the urban environment in three physical, economic, and social dimensions has been done. This research was conducted to answer the question, What is the level of Isfahan metropolis in terms of happy city indicators? Which components have had the most significant influence on the city's indicators?

Methodology

The purpose of this research is applied-developmental research. In terms of its nature, it is a descriptive-analytical research, and the research method is correlational analysis. Two library and field methods have been used to collect the information needed for the research. The research area is the metropolis of Isfahan. The data analysis in this research was done in two stages. In the first stage, to measure the status of the happy city indicators in the study area, the study's sample size was estimated to be 315 households through Cochran's formula. In this research, a random sampling method was used, the sampling error level was 5% and the samples were selected with a confidence level of 95%; In the GIS environment, the samples were randomly selected using the Hawth's Tools function; From the Sampling Tools menu, by selecting the Generate Random Points option, 315 samples were chosen as points. The validity of the questionnaire was also determined using the pre-test, and its reliability was assessed using Cronbach's alpha in the SPSS software environment, which indicates the high consistency and reliability of the data.

Research Findings

According to the factor loadings extracted in the standardized model in the LISREL software (Table 3) in Isfahan metropolis, it is stated in this way that out of 35 components,

1. Corresponding author: a.hajarian@ltr.ui.ac.ir

27 components were selected as practical components (with different effect intensity), into nine indicators. Physically, nine components out of 13 social indicators, 10 components, and eight components out of 13 economic indicators were left as practical components, and eight components were omitted due to the coefficient being less than 0.3%. On the other hand, it should be noted that in the physical index, the quality of lighting at night with a factor load of 0.93 is the most relevant and influential; In the social dimension, the level of satisfaction with feelings and mental health with a factor load of 0.91, the level of satisfaction of the residents with the income of the head of the household, the job security of the head of the household, in the economic dimension of the household with 0.79% are the priority.

Conclusion

Today, cities have become fragmented and chaotic places, significantly affecting the residents' vitality. The rapid growth of urbanization in the metropolis of Isfahan has caused critical and spiritual problems, and the increase in social vitality and the factors affecting the happiness of citizens can effectively solve these problems. Therefore, it is necessary to evaluate each of the indicators of the happy city and identify the influential factors in its promotion. Therefore, in line with the research hypotheses, the main goal of this research is to measure the indicators of a happy city by relying on the practical physical and social components. It is economic in the metropolis of Isfahan; The results of the research show that Isfahan metropolis, in terms of having happy city indicators, in order of priority, physical index with 0.511%, social index with 0.287% and finally economic index with 0.266% have the most role in the city indicators. have been happy in the studied area, which indicates the importance of the physical dimension compared to other dimensions.

Comparing the current research with other researches, Oraki et al. (2018) analyzed the spatial factors affecting the happy city from the perspective of the citizens, and the researcher's findings show that the most important influencing factor is the physical characteristics, including the quality of the landscape, which The present research is consistent. Gemini et al. (1400) evaluated and analyzed the state of the happy city and identified its determinants in small urban spaces. They concluded that physical-spatial structure has the most role in social vitality, and low participation has the least role. It is effective. Also, Samavati et al. (2017) identified factors affecting happiness in urban public spaces, and the results of multiple regression analysis showed that at the level of social characteristics, the sub-index of satisfaction with feeling and physical health has the most significant effect on the level of a happy city. It is consistent with the present study.

Keywords: Happy city, Structural equations, Geographic information system, Isfahan city.

Citation:

Hajarian, A. (2025). Evaluation and spatial analysis of the components affecting Shad city (Case study: Isfahan metropolis). *Journal of Urban Studies on Space and Place*, 8(33), 31-45.
<https://doi.org/10.22034/jspr.2025.2053593.1116>

DOI: <https://doi.org/10.22034/jspr.2025.2053593.1116>

URL: https://jspr.jdisf.ac.ir/article_723120.html?lang=en

Copyrights:

©2023 by the authors. Published by Journal of Urban Studies on Space and Place.

This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)).

ارزیابی و تحلیل فضایی مؤلفه‌های مؤثر بر شهر شاد (مطالعه موردی: کلان‌شهر اصفهان)

احمد حجاریان^۱

استاد یار، گروه جغرافیا، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

چکیده

در راستای تحقق حقوق شهروندی و توسعه پایدار فضاهای شهری، طی سالیان اخیر نظریه پردازان و برنامه‌ریزان شهری و منطقه‌ای مفاهیم متعددی را مطرح کرده‌اند. شهر سالم، شهر دوستدار کودک، شهر سبز، شهر الکترونیکی، شهر شاد و... از این مفاهیم کلیدی هستند. در این میان شهر شاد با دربرگرفتن شاخص‌ها و متغیرهای متعددی، اهمیت و جایگاه ویژه‌ای دارد، به‌گونه‌ای که متضمن سلامت روحی و جسمی شهروندان است. پژوهش حاضر ماهیتی توسعه‌ای-کاربردی و روشی توصیفی-تحلیلی دارد و با هدف ارزیابی مؤلفه‌های مؤثر بر شاخص‌های شهر شاد کلان‌شهر اصفهان انجام شده است. داده‌های مورد نیاز با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی میدانی در سطح خانوار جمع‌آوری، و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران معادل ۳۱۵ خانوار برآورد شد. با بهره‌گیری از روش‌های کمی و آماری از جمله رگرسیون چندگانه در محیط نرم‌افزار SPSS، معادلات ساختاری در محیط نرم‌افزار LISREL و تحلیل چندمتغیره فازی در محیط GIS، به بررسی میزان شاخص‌های شهر شاد و اولویت‌بندی مؤلفه‌های مؤثر در منطقه مورد نظر پرداخته شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که در کلان‌شهر اصفهان، شاخص‌های شهر شاد متوسط رو به بالاست؛ از لحاظ برخورداری از شاخص‌های شهر شاد هم به ترتیب اولویت، شاخص‌های کالبدی، اجتماعی و اقتصادی با ۰/۵۱۱، ۰/۲۸۷ و ۰/۲۶۶ درصد بیشترین نقش را در شاخص‌های شهر شاد کلان‌شهر اصفهان دارند که نشانگر مهم بودن بعد کالبدی نسبت به بقیه ابعاد است. همچنین در خصوص شاخص‌های شهر شاد در کلان‌شهر اصفهان بیشترین مساحت مربوط به طبقه متوسط زیاد و بسیار زیاد با مقدار ۳۹۴ کیلومتر مربع است.

واژگان کلیدی: شهر شاد، مؤلفه‌های فضایی، معادلات ساختاری، سیستم اطلاعات جغرافیایی، کلان‌شهر اصفهان.

۱. پسادکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان
ایمیل نویسنده مسئول: a.hajarian@ltr.ui.ac.ir

بایدار و از مفاهیم محوری آن است که از سال ۲۰۰۰ به بعد در بحث‌های سازمان ملل در نظر گرفته شده است (Oraki et al, 2019: 3) همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد شادی بر شاخص امید به زندگی شهروندان تأثیر مستقیمی دارد (Shahbazi et al, 2020:1) و با احساس ناشی از نتایج موفقیت‌آمیز در زندگی افراد نیز ارتباط دارد، به‌گونه‌ای که افراد شادتر در مقایسه با دیگران، موفقیت‌های بیشتری در زندگی خود کسب کرده‌اند (Diener & Chan, 2011: 111; Lawrence et al., 2015: 25). به‌دلیل اهمیت شاخص شادی در توسعه پایدار فضاهای شهری، از دیدگاه مونتگومری (اولین نظریه‌پرداز شهر شاد)، یک شهر پس از تأمین نیازهای اولیه مانند غذا و مسکن، باید موارد مذکور را تأمین کند: لذت را به حداکثر برساند و از سختی‌ها بکاهد؛ به‌جای مریضی، ما را به‌سوی سلامتی هدایت کند؛ به انسان آزادی واقعی، حرکت و ساخت زندگی را که آرزو دارد، ارائه دهد؛ به‌شیوه‌ای عادلانه فضا، خدمات، امکانات، لذت و تفریح، سختی و هزینه را به افراد اختصاص دهد؛ بیشتر از همه ما را در ساخت قوی‌تر کردن گروه‌های بین‌دوستان، خانواده‌ها و غریبه‌ها توانمند کند که به زندگی معنا می‌بخشد و باید سرنوشت مشترک ما را تصدیق کند و جشن بگیرد و درها را به‌سوی یکدلی و همکاری و تعاون بگشاید و همچنین به ما کمک کند که از عهده بزرگ‌ترین چالش قرن معاصر، یعنی شادمانی، برآیم (Jain, 2019: 2). کاهش سطح و میزان شادی و نشاط در میان شهروندان، زمینه کاهش حس تعاون اجتماعی و پیوندهای گروهی، کاهش همبستگی خانوادگی و محلی، کاهش حمایت‌های عاطفی و رضایت‌مندی و تضعیف شدن حضور در عرصه‌های همگانی و... را به‌دنبال دارد (Munar et al, 2020: 1). کیفیت شهر و فضاهای شهری عاملی مؤثر بر شادی است و میزان شادی در فضاهای شهری نیز نمودی از کیفیت فضاهاست. از این رو، می‌توان شادی را همچون سرزندگی، کیفیتی پایه در فضاهای شهری دانست.

در سال ۲۰۲۱، کشور فنلاند با کسب بالاترین

رشد جمعیت در شهرهای بزرگ، نگرانی‌های زیادی را درخصوص توانایی‌های آینده برای رفع مشکلات اساسی آنها ایجاد کرده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد از سال ۲۰۰۷ میلادی، بیش از نیمی از جمعیت جهان در شهرها زندگی می‌کنند و پیش‌بینی می‌شود این نسبت در آینده شتاب بیشتری خواهد گرفت و با روند سریعی افزایش خواهد یافت. این افزایش جمعیت به‌ویژه در شهرهای کشورهای در حال توسعه مشهود است و این مهم، مشکلات زیادی را در زمینه‌های مختلف به‌همراه دارد (فاضلیان و عظیمی، ۱۳۹۳: ۴۵). به‌عبارتی این عوامل سبب شده‌اند دانشمندان و صاحب‌نظران درخصوص این مهم که جامعه کنونی یک دوره طولانی مدت ناپایداری را طی می‌کند، با هم توافق عمومی داشته باشند (Steffen et al, 2014: 232) و تعداد زیادی از پیشگامان اجتماعی و دولت‌ها در سراسر جهان، ناپایداری موجود در جهان را درک کرده‌اند و تمایل دارند فعالیت‌های خود را در جهت و به‌سمت پایداری تغییر دهند (Missimer et al, 2010: 123). از مهم‌ترین ارکان پایداری اجتماعی و دستیابی به توسعه پایدار، ارتقای کیفیت زندگی ساکنان فضاهای مختلف سکونتی است که ابعاد و مؤلفه‌های متعددی را می‌توان برای آن در نظر گرفت. در این میان شادی و نشاط، از مهم‌ترین مؤلفه‌های کیفیت زندگی محسوب می‌شود (سماواتی و رنجبر، ۱۳۹۷: ۶۷). اهمیت شادی و نشاط در میان شهروندان تا حدی است که در بیشتر جوامع، لذت و شادی بیشتر از زندگی به‌عنوان یک هدف اصلی و شاخص مطرح است (Wiking, 2019: 2, Ballas, 2021: 1). احساس شادی از ضروری‌ترین خواسته‌های فطری و نیازهای روانی انسان به‌شمار می‌رود. در بیان اهمیت شادی در توسعه فضاهای شهری ذکر این نکات کفایت می‌کند که هدف اصلی دولت‌ها تأمین شادی بیشتر شهروندان است (Veenhoven, 2017: 1011) و تأمین شور و نشاط و شادی شهروندان یکی از اهداف نهایی توسعه

امتیاز شادترین کشور دنیا لقب گرفت و پس از آن کشورهای ایسلند، دانمارک، سوئیس و هلند به ترتیب در جایگاه‌های دوم، سوم، چهارم و پنجم قرار گرفته‌اند. هر پنج کشور اول این فهرست، کشورهای اروپایی هستند. کشور ایران رتبه ۷۷ را از بین ۹۵ کشور به دست آورده و بعد از کشورهای همچون ساحل عاج، آفریقای جنوبی و کامرون قرار گرفته است. سال ۲۰۲۰، ایران رتبه ۱۱۸ را به خود اختصاص داده بود و بعد از ایران، کشورهای، همچون اوگاندا، لیبیا، کنیا، تونس، لبنان، فلسطین، میانمار و کومور قرار گرفته بودند. احتمالاً در صورتی که تمام ۱۵۳ کشور رتبه‌بندی می‌شدند، ایران همان رتبه ۱۱۸ خود را حفظ کرده بود و تغییرات مثبت آن‌چنانی دیده نمی‌شد. با توجه به وضعیت ناخوشایند شاخص‌های شهر شاد و اهمیت آن در ارتقای کیفیت زندگی شهروندان و در مجموع اثرگذاری قابل توجه در رسیدن به توسعه پایدار شهری، بررسی وضعیت شهر شاد و عوامل مؤثر بر آن، ابزار مهمی برای ارتقای سطح شهر شاد توسط مدیران شهری و دست‌اندرکاران توسعه کلان‌شهر اصفهان است. در این راستا، به ارزیابی هر یک از شاخص‌های کیفیت محیط شهری در سه بعد کالبدی، اقتصادی، اجتماعی پرداخته شده است؛ این پژوهش با هدف پاسخ به این سؤال انجام شده که کلان‌شهر اصفهان به لحاظ شاخص‌های شهر شاد از چه سطحی برخوردار است؟ کدام مؤلفه‌ها در شاخص‌های شهر بیشتر نقش و تأثیر را داشته‌اند؟

پیشینه و چهارچوب نظری

شهر شاد یکی از مفاهیمی است که در دهه‌های اخیر به آن توجه شده است. این مفهوم بیشتر به سیاست‌ها و برنامه‌هایی اشاره دارد که به منظور ارتقای کیفیت زندگی شهروندان و افزایش سطح رضایت آنها از زندگی شهری انجام می‌شود. نظریه شهر شاد برای اولین بار با نگاهی طراحانه در کتاب شهر شاد اثر چارلز مونتگومری، در سال ۲۰۱۳، مطرح شد و ایده آن زمانی به ذهن مونتگومری خطور کرد که در سال ۲۰۰۰ به دیدار شهردار منطقه بوگوتا رفت؛ شهری که در حال تبدیل از شهری پردغدغه به شهری شاد بود. مونتگومری

در کتاب خود از علم روان‌شناسی (رابرت تایلر)، عصب‌شناسی (پل زاک)، برنامه‌ریزی شهری (یان گل)، علوم سیاسی (رابرت پوتنام) و تجربه‌های اجتماعی خود استفاده کرده است. تعریف‌های متعددی از نشاط شده است و معمولاً هرکدام از این تعریف‌ها بر یک بعد نشاط بیش از دیگر ابعاد آن تأکید می‌کنند؛ برای مثال ممکن است برخی از آن‌ها بر ابعاد شناختی نشاط تأکید بیشتری کنند، برخی نیز بر ابعاد احساسی و عاطفی و برخی دیگر بر کارکردهای نشاط (McCaber et al., 2011).

رادان^۱ (۲۰۱۴) معتقد است که شادی احساسی است که زمانی که افراد متوجه می‌شوند همه چیز دقیقاً همان چیزی است که باید باشد، تجربه می‌کنند. شادی تحت تأثیر همه عوامل مؤثر بالقوه در حوزه رفاه شامل موارد ذیل است: درآمد؛ ویژگی‌های شخصی؛ ویژگی‌های اجتماعی توسعه‌یافته؛ چگونگی گذراندن وقت؛ نگرش و اعتقاد به خود، دیگران و زندگی؛ روابط؛ محیط زیست گسترده‌تر اقتصادی، اجتماعی و سیاسی (Dolan et al., 2008: 101).

اهمیت «نشاط» به میزانی است که سازمان ملل^۲ از سال ۲۰۰۰ به بعد برای سطح توسعه‌یافتگی کشورها آن را به عنوان متغیری کلیدی در دستور کار قرار داده است. در تدوین برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی ایران نیز به این مسئله توجه شده است؛ به گونه‌ای که بند «ب» ماده ۹۷ قانون توسعه برنامه چهارم به صراحت موضوع بسط و گسترش روحیه نشاط، شادابی، امیدواری، اعتماد اجتماعی، تعمیق ارزش‌های دینی و هنجارهای اجتماعی را به منظور پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی از جمله تکالیف قانونی دولت تعیین کرده است (Costanza et al., 2008: 78). مفهوم شادی ناخالص ملی^۳ یا GNH بیانگر پیشرفت و توسعه و فراتر از رشد اقتصادی است و ابعاد اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، زیست‌محیطی و دولتی را در بر می‌گیرد (Schroeder, 2018: 56).

1. Radwan

2. United Nations

3. Gross National Happiness

و همکاران (۲۰۱۶)، شاخص عملکرد محیط‌زیست بر شادی تأثیر مثبت و معناداری دارد. پیفیر و کلوتیر (۲۰۱۶)، بیان می‌کنند، ارتباطات اجتماعی بر شادی تأثیر قوی و مثبتی دارد. حمایت اجتماعی، ارتباطات اجتماعی و صداقت در جامعه بیانگر تفاوت‌های اصلی در شادی است (Helliwell, 2018: 57). فرهنگ و تنوع فرهنگی منبعی برای غنی‌سازی بشر هستند (United Nations, 2017) و به‌عنوان عاملی که حس منحصر به فرد بودن و معنی را به شهر می‌دهد، بر تحقق شهر شاد مؤثر است (Durand & Exton, 2019: 2). اقتصاد شادی، شاخص‌های جدید از مطالعات اقتصادی است که به مطالعه کمی و کیفی شادی می‌پردازد و درآمد را عامل اصلی اثرگذار بر شادی می‌داند (Graham, 2009: 34). ذکر این نکته لازم است که در بین افراد و کشورها درآمد بالاتر به افزایش شادی منجر می‌شود، اما با گذشت زمان رشد درآمد لزوماً با سطح شادی بالاتری همراه نیست (Michelangeli, 2015: 23). کیفیت شهر و فضاهای شهری عاملی مهم در وضعیت شادی جامعه است (Dye, 2008: 4). بهبود شرایط عینی مثل شرایط محیط شهری و کالبدی به شادی بیشتر منجر خواهد شد (Veenhoven, 2014: 70).
نشاط یا شادمانی^۳ به‌عنوان یکی از احساسات مثبت، نقش تعیین‌کننده‌ای در تأمین سلامت فرد و جامعه دارد. شادمانی همواره با خرسندی، خوش‌بینی و امید و اعتماد همراه است و از این رو، به‌عنوان یک کاتالیزور، نقش تعیین‌کننده‌ای در فرآیند توسعه جامعه و فرد دارد. این نهادها، در ایجاد مصاحبت‌ها و همیاری‌های اجتماعی که عاملی مؤثر در بروز آرامش هیجانی و کاهش افسردگی است، مؤثرند (Chan & Lee, 2006). مدیریت شهری از طریق طراحی، منظر شهری، برگزاری جشن‌ها و برنامه‌های شاد بر نشاط شهروندان اثر می‌گذارد (بخشی، ۱۳۹۵).
شهر شاد با به وجود آمدن رشته روان‌شناسی شهری

شادی شهری را می‌توان به‌عنوان مفهومی تعریف کرد که درک مثبت از یک مکان را برای افرادی که در آن زندگی می‌کنند، به وجود می‌آورد و آنها را تهییج می‌کند تا زمان طولانی‌تری در آنجا بمانند و یا دوباره آن مکان را با همان تجربه انتخاب کنند (Sepe, 2017: 290). شهر شاد، شهری با کیفیت زندگی بالاست که نتیجه تأمین نیازهای ساکنان به بهترین شکل است (Brdulak & Brdulak, 2017: 456). شهرهایی که برای زندگی بسیاری از مردم مکان‌های مناسبی هستند، همه چیزهای مورد نیاز زندگی مردم را دارند؛ بنابراین می‌توانند بر شادی مردم تأثیر بگذارند. شهر شاد، شهری زنده و پویاست که روابط اجتماعی و سیاسی را تسهیل می‌کند و مشارکت مردمی را رونق می‌بخشد. از طرفی موجب حفظ سلامتی می‌شود، طول عمر را افزایش می‌دهد و زمینه‌های خردورزی و اندیشه را به وجود می‌آورد (جمینی و همکاران، ۱۳۹۹: ۳۴). شهر شاد به رشد مردم و افزایش کیفیت مکان‌ها کمک می‌کند. در بهینه‌کاوای انجام‌شده از شهرهای شاد جهان می‌توان به سئول اشاره کرد؛ براساس گزارش شرکت طراحی و مشاوره آرکادیس^۱ که به ارزیابی و سپس رتبه‌بندی صد شهر بزرگ جهان براساس چند شاخص محدود و مشخص می‌پردازد، سئول کره جنوبی شادترین شهر جهان است. این شاخص‌ها عبارت‌اند از: شکاف درآمدی، جرم و جنایت، آموزش، توازن میان کار و زندگی، بهداشت و سلامت و توان مالی. براساس گزارشی جهانی شادی سازمان ملل در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ میلادی، به ترتیب کشورهای فنلاند، نروژ و دانمارک رتبه اول تا سوم را به خود اختصاص دادند (Helliwell, 2018: 56). این گزارش‌ها با استفاده از نظرسنجی مؤسسه گالوپ از کشورهای جهان، براساس نماگر سرانه تولید ناخالص ملی، حمایت اجتماعی، امید به زندگی، آزادی در انتخاب و تصمیم‌گیری زندگی و میزان فساد انجام شده و به بررسی میزان شادی و توزیع جغرافیایی آن در ۱۵۷ کشور جهان پرداخته است. طبق پژوهش حسابی و همکاران (۱۳۹۷) و میرزایی

2. Hilarity
3. Happiness

1. ARCADIS

جدول شماره (۱): پیشینه مطالعات صورت گرفته در حوزه شهر شاد

محقق/سال	عنوان	نتایج
کاسارینو ^۱ و همکاران (۲۰۲۱)	تأثیر تغییر و تحولات محیط شهری در تأمین فضایی شاد برای گروه‌های آسیب‌پذیر در کشورهای در حال توسعه	نتایج پژوهش نشان داد که پروژه‌های بازآفرینی شهری و تغییر و تحولات برنامه‌ریزی شده در فضاهای شهری (مانند فضاهای سبز، حمل‌ونقل و امنیت) که با مشارکت فعال شهروندان همراه بوده و به زندگی پایدار، افزایش احساس ایمنی و رضایت و رفاه مسکونی، به‌ویژه برای افراد کم‌درآمد و زنان منجر شده است، بر تأمین فضای شاد و شادی شهروندان تأثیر زیادی داشته است.
مانارا ^۲ و همکاران (۲۰۲۰)	شناسایی اثرات شادی‌بر مؤسسات آموزش عالی در کشورهای شیلی، کلمبیا و اسپانیا	نتایج این پژوهش نشان داد، شادی به‌عنوان عنصری کلیدی با افزایش و ارتقای سطح عملکرد و بهره‌وری، در موفقیت مؤسسات آموزش عالی تأثیر بسزایی دارد.
زنگ ^۳ و همکاران (۲۰۲۰)	بررسی رابطه بین مالکیت خانه و شادی	نتایج استراتژی‌های شناسایی نشان می‌دهد که مالکیت خانه بر رفاه ذهنی تأثیر مثبتی دارد. علاوه بر این، نتایج برای مشخصات مختلف قوی هستند و تحت تأثیر محدودیت‌های مالی، که صاحبان خانه‌های جدید با آن مواجه‌اند، نیستند. یافته‌های ما برای سیاست‌گذاران، برای تحریک نرخ مالکیت خانه و ارتقای رفاه ذهنی پیامدهای مفیدی دارد.
جین (۲۰۱۹)	مفهوم شهر شاد و تبیین شهرهای هوشمند	وی بیان می‌دارد شهر شاد، بهترین شهر برای فرداست و مشخصه‌های آن را به این صورت معرفی می‌کند که شهر شاد شهری است بدون آلودگی، ایمن برای زنان و کودکان؛ که ضمن فراهم کردن امکانات برای رشد فکری و پیوند عاطفی شهروندان و همچنین زیرساخت‌های عمومی و تفریحی، حمل‌ونقل عمومی و کتابخانه‌های عمومی، زمینه پیاده‌روی برای عابران پیاده و در مجموع فضای کلی نشاط‌آوری را فراهم می‌کند.
نصیری و همکاران (۱۴۰۳)	تبیین وضعیت معیارهای شهر شاد در برنامه‌ریزی شهری (مطالعه موردی: شهر سلمان شهر)	یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، میانگین احساس شادی بر مبنای روش وینهورن در بین شهروندان شهر سلمان شهر ۵/۶۵ از ۱۰ بوده است. طبق نتایج آزمون ضریب همبستگی اسپرمن، تمام متغیرهای پژوهش با متغیر وابسته پژوهش (شادی) در ارتباط هستند و همین‌طور طبق نتایج آزمون کروسکال-والیس شاخص‌های مورد بررسی در بین مناطق پنج‌گانه شهر سلمان شهر تفاوت معناداری دارند.
سجاد مهابادی و مختارزاده (۱۴۰۱)	بررسی تحلیل و ارزیابی شهر شاد در شهر جدید فولادشهر در راستای پایداری محلات شهری	نتایج ارزیابی ۱۹ محله فولادشهر براساس چهار بعد زیست‌محیطی، کالبدی-عملکردی، اجتماعی و اقتصادی و زیرمعیارهای آن نشان می‌دهد محله ۲۸ رتبه اول و محله C ۷ در رتبه نوزدهم قرار گرفته‌اند که می‌توان عواملی همچون توسعه بدون برنامه فولادشهر و کم‌توجهی به فضاهای شهری در محلات جدید تأسیس شده، کم‌توجهی به هویت در محلات، نبود کاربری‌های موردنیاز شهروندان، کم‌توجهی مدیران شهری به زیباسازی محلات، ایمنی پایین معابر، میزان درآمد پایین شهروندان، نبود شغل در شهر، نبود فضاهای تفریحی و... در کاهش میزان شادی و نشاط شهروندان محلاتی که در رتبه‌های پایین قرار دارند، مؤثر دانست.
حکمت‌نیا و همکاران (۱۴۰۰)	به تدوین سناریوهای مؤثر بر تحقق‌پذیری مؤلفه‌های شهر شاد ارومیه	نتایج پژوهش نشان داده است که سناریوهای محتمل از مجموع ۱۵۲ حالت ممکن دارای ضریب ۳۸ درصد برای وضعیت مطلوب، ۳۵ درصد برای وضعیت ایستا و ۲۵ درصد برای وضعیت بحرانی بوده است، که احتمال تحقق وضعیت مطلوب بیش از دیگر وضعیت‌ها محتمل بوده است، که خود نشانگر تحقق شاخص‌های شهر شاد برای ارومیه در آینده، به شرط اجرایی شدن پیشنهادهای ارائه‌شده در پژوهش حاضر است.

1. Cassarino
2. Munar
3. Zheng

جدول شماره (۲): ضریب پایایی شاخص‌های پژوهش

محلّه	متغیر	ضریب پایایی	آلفا کرونباخ
شهر اصفهان	کالبدی	۰/۸۸	۰/۷۸
	اجتماعی	۰/۸۳	۰/۸۱
	اقتصادی	۰/۷۴	۰/۷۹

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲)

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات آمیخته (کمی-کیفی) که با استفاده از روش‌های پیمایشی (استفاده از پرسش‌نامه) و تحلیلی (تحلیل چندمتغیره، رگرسیون، و معادلات ساختاری) صورت‌بندی شده است. برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز پژوهش از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. محدوده مطالعاتی پژوهش، کلان‌شهر اصفهان است. تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش در دو مرحله انجام شد، در مرحله اول جهت سنجش وضعیت شاخص‌های شهر شاد منطقه مورد مطالعه، حجم نمونه پژوهش مطالعه از طریق فرمول کوکران معادل ۳۱۵ خانوار برآورد شد. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده است، سطح خطای نمونه‌گیری پنج درصد بوده و نمونه‌ها با سطح اطمینان ۹۵ درصد انتخاب شده است؛ بدین صورت که در محیط GIS نمونه‌ها به صورت رندمی، با استفاده از تابع Hawth's Tools گزینش شدند؛ از منوی Sampling Tools با انتخاب گزینه Generate Random Points تعداد ۳۱۵ نمونه به صورت نقطه‌ای انتخاب شد. روایی پرسش‌نامه نیز با استفاده از پیش‌آزمون و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ در محیط نرم‌افزار SPSS تعیین شد که گویای هماهنگی و پایایی بالای داده‌هاست (جدول شماره (۲)).

در مرحله دوم پس از جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز، جهت سنجش وضعیت منطقه مورد مطالعه و رتبه‌بندی آنها، داده‌ها با استفاده از رگرسیون چندگانه و معادلات ساختاری و تحلیل چندمتغیره فازی^۱ در محیط

با مطالعات استانیلی میلگرام (۱۹۸۴-۱۹۳۳) از سال ۱۹۷۰ به وجود آمد (صفاری‌نیا و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۲). این رویکرد سابقه نسبتاً نویی در شهرسازی دارد و توجه اصلی آن به موضوع زندگی اجتماعی است. ایده شهر شاد مونته‌گومری با تأکید بر طراحی شهری بود و زمانی به ذهن وی خطور کرد که به دیدار شهردار بوگاتا رفت؛ شهری که در حال تبدیل شدن از شهری پر از مشکلات به شهری شاد بود. اقدامات شهردار بوگاتا، از جمله نخستین اقدامات قابل بحث در افزایش شادی در شهر بوده است (Montgomery, 2013: 98). براساس دیدگاه مونته‌گومری، یک شهر پس از تأمین نیازهای اولیه مانند غذا و مسکن باید به ما آزادی واقعی، امکان حرکت و ساخت زندگی‌ای را که آرزو داریم ارائه دهد. همچنین، به شیوه‌ای عادلانه، به افراد فضا، خدمات، امکانات، لذت، تفریح و هزینه تخصیص دهد (Montgomery, 2013: 99). ایجاد شهر شاد نیازمند زیرساخت‌های عاطفی است. فرهنگ کلی نظم و انضباط، حمایت اجتماعی، همکاری و مشارکت اساسی‌ترین زیرساخت‌های عاطفی را تشکیل می‌دهند. شهرهایی که مردم از امنیت، آسایش، سهولت در زندگی و تهییج فکری بالاتری برخوردارند، امروزه شهرهای شاد خوانده می‌شوند. شهرهای شاد، درحالی‌که فرصت‌های کافی برای کسب درآمد را ارائه می‌دهند، از طریق طراحی و ایجاد فرهنگ مشترک، فرصتی برای نوآوری ایجاد می‌کنند. بنابراین شهرهای شاد مراکز خلاقیت، نوآوری و کارآفرینی اجتماعی هستند (Trilok, 2019: 46).

1. WLC

جدول شماره (۳): ضرایب میزان شدت روابط میان متغیرهای مؤثر بر شاخص‌های شهر شاد کلان‌شهر اصفهان حاصل از خروجی رگرسیون

نام متغیر	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد		T	سطح داری معنی
	B	B خطای	Beta	Beta		
(ثابت)	-۷/۱۰۵	۰/۰۰۰			۰/۰۰۰	۱/۰۰۰
کالبدی	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۵۱۱		۰/۴۱۴	۰/۰۰۰
اقتصادی	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۲۶۶		۵/۱۸۸	۰/۰۰۰
اجتماعی	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۲۸۷		۹/۹۷۳	۰/۰۰۰

(منبع یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲)

بازه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال با ۴۸/۳ درصد؛ مؤلفه نوع مسکن، مسکن آپارتمانی با ۷۱/۷ درصد؛ مؤلفه سطح تحصیلات، کارشناسی با ۳۸/۳ درصد؛ مؤلفه وضعیت فعالیت، بیکار و آزاد با ۳۵ درصد؛ وضعیت مالکیت مسکن، استیجاری ۴۶ درصد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است.

تحلیل رگرسیون مؤلفه‌های مؤثر بر شاخص‌های شهر شاد

در تحلیل استنباطی با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS و استفاده از رگرسیون چندگانه، شاخص‌های تأثیرگذار بر میزان شاخص‌های شهر شاد کلان‌شهر اصفهان مشخص شد. بدین صورت که براساس ضریب بتا متغیرهای پنهان با توجه به شدت اثر هر کدام، اولویت‌بندی شد (جدول شماره (۳)).

ضریب بتای متغیرهای پنهان در کلان‌شهر اصفهان به ترتیب، شاخص کالبدی با مقدار ضریب بتای ۰/۵۱۱ در اولویت اول، شاخص اجتماعی با ۰/۲۸۷ در اولویت دوم و نهایتاً شاخص اقتصادی با ضریب ۰/۲۶۶ در اولویت سوم قرار گرفته است (جدول شماره (۲)). سطح معنی‌داری آزمون نیز (۰/۰۰۰) کمتر از مقدار ضریب خطای پژوهش (۰/۰۵) به دست آمده است؛ بنابراین فرضیه صفر رد و با ضریب اطمینان ۹۵ درصد وجود رابطه بین ابعاد سه‌گانه شاخص‌های شهر

نرم‌افزارهای LISREL، SPSS و GIS تحلیل شدند و جهت وزن‌دهی شاخص‌ها و میزان تأثیرگذاری آنها بر شاخص‌های شهر شاد، با استفاده از روش دلفی از ۲۰ نفر متخصص و کارشناس، متناسب با موضوع پژوهش و از روش تحلیل سلسله‌مراتبی^۱ در محیط نرم‌افزار Expert choice استفاده شد.

مدل معادلات ساختاری یک رویکرد آماری جامع برای آزمون فرضیه‌هایی درباره روابط بین متغیرهای آشکار^۲ و متغیرهای مکنون^۳ است؛ این روش برای نشان دادن برآورد و آزمون فرضیه‌ها درباره رابطه علی بین متغیرهای آشکار و پنهان به کار می‌رود (Zampetakis & Moustakis, 2006).

یافته‌ها و بحث

یافته‌های پژوهش در دو بخش توصیف متغیرهای اصلی پژوهش و سپس تحلیل داده‌ها ارائه می‌شوند؛ در تحلیل توصیفی، داده‌های گردآوری شده از نمونه‌های آماری پژوهش با استفاده از ابزارهای توصیفی شامل جدول‌ها و نمونه‌های فراوانی مشخصات اجتماعی پاسخگویان منطقه مورد مطالعه بررسی شد. با توجه به نتایج به‌دست آمده در مؤلفه‌های مورد بررسی، در جنسیت، جنس مؤنث با ۵۶/۷ درصد، در مؤلفه سن،

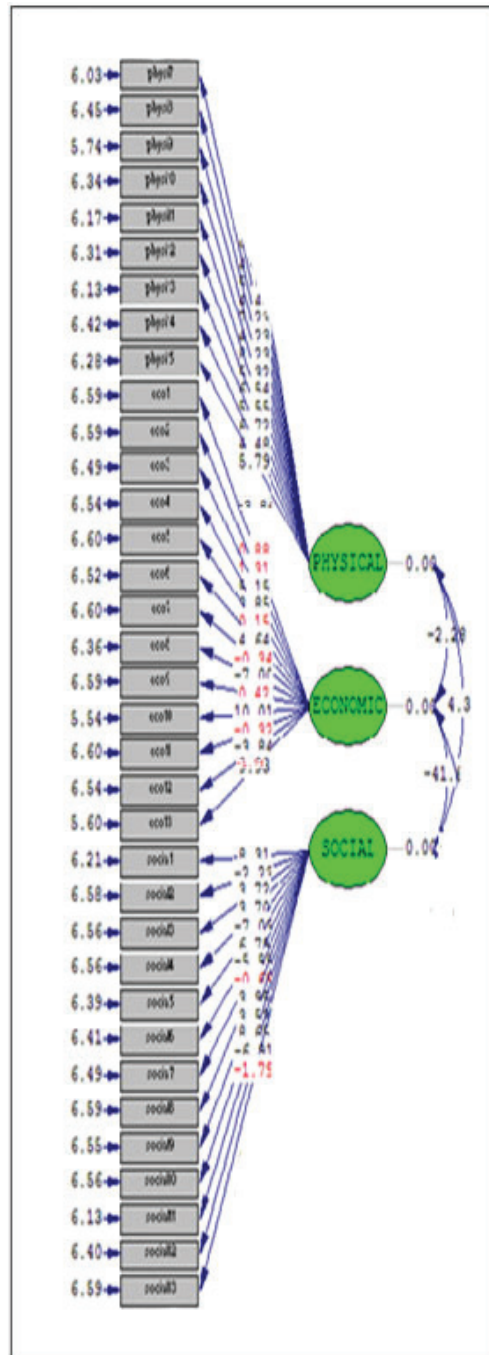
1. AHP
2. Observed
3. Latent

شاد تأیید می‌شود. در ادامه و به منظور اعتبارسنجی از طریق مدل معادلات ساختاری، پس از جمع‌آوری داده‌های پرسشنامه‌ای، عملیات کدگذاری روی داده‌ها در نرم‌افزار SPSS انجام شد.

داده‌های کدگذاری شده در محیط نرم‌افزار لیزرل^۱ فراخوانی شد و تجزیه و تحلیل‌های لازم در خصوص آنها صورت گرفت. قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده به وسیله بار عاملی نشان داده می‌شود. اگر بار عاملی کمتر از $0/3$ باشد، رابطه ضعیف در نظر گرفته و از آن صرف نظر می‌شود. بار عاملی بین $0/3$ تا $0/6$ قابل قبول است و اگر بزرگ‌تر از $0/6$ باشد، بسیار مطلوب است؛ همچنین در تحلیل لیزرل، شاخص‌هایی که میزان T آنها کمتر از $1/96$ باشد به رنگ قرمز نشان داده و از آنها نیز صرف نظر می‌شود که در این پژوهش نیز چنین عمل شد (شکل شماره (۱)).

با توجه به بارهای عاملی، متغیرهای آشکار مربوط به هر متغیر پنهان مورد بررسی در جدول ذیل اولویت‌بندی شدند.

با توجه به بارهای عاملی مستخرج در مدل استاندارد شده در نرم‌افزار LISREL (جدول شماره (۴)) در کلان‌شهر اصفهان به این ترتیب بیان شده است که از بین ۳۵ مؤلفه، تعداد ۲۷ مؤلفه به‌عنوان مؤلفه‌های مؤثر (با شدت اثر متفاوت) انتخاب شد، به ۹ شاخص کالبدی، تعداد ۹ مؤلفه، از بین ۱۳ شاخص اجتماعی، تعداد ۱۰ مؤلفه و از بین ۱۳ شاخص اقتصادی تعداد ۸ مؤلفه، به‌عنوان مؤلفه‌های مؤثر باقی ماندند و از ۸ مؤلفه به دلیل ضریب کمتر از $0/3$ درصد صرف نظر شد. از سوی دیگر، باید اشاره کرد که در شاخص کالبدی، کیفیت نورپردازی در شب با بار عاملی $0/93$ بیشترین ارتباط و تأثیرگذاری را دارد؛ در بعد اجتماعی میزان رضایت از احساس و سلامتی روحی با بار عاملی $0/91$ ، میزان رضایت ساکنان از درآمد سرپرست خانوار امنیت شغلی سرپرست خانوار در بعد خانوار اقتصادی با $0/79$ درصد در اولویت اول قرار دارند.

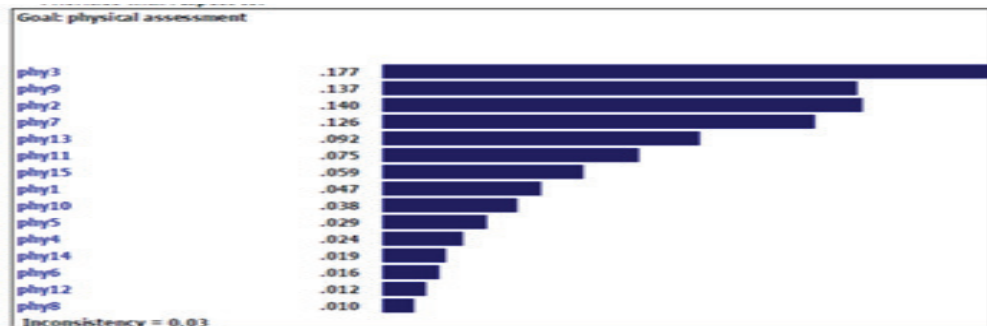
شکل شماره (۱): نمودار T value شاخص‌های شهر شاد

1. LISREL

جدول شماره (۴): اولویت بندی متغیرهای آشکار پژوهش براساس بارهای عاملی مدل استاندارد شده و وزن فازی کلان شهر اصفهان

وزن فازی	بار عاملی	مشاهده (متغیرهای آشکار قابل)	کد متغیر آشکار	ضریب بتا	متغیر پنهان
۰/۰۰۶	۰/۳۴	کیفیت خدمات دهی تسهیلات	Physi1	۰/۵۱۱	کالبدی
۰/۰۴۲	۰/۵۷	کیفیت فضاهای آبی	Physi2		
۰/۰۶۵	۰/۵۶	هاکیفیت معابر و دسترسی	Physi3		
۰/۰۲۶	۰/۴۴	میزان رضایت از دسترسی به ایستگاه حمل و نقل عمومی	Physi4		
۰/۱۴۲	۰/۷۱	دسترسی به فضاهای باز و محیط های طبیعی	Physi5		
۰/۱۷۹	۰/۷۶	کیفیت منظر محله	Physi6		
۰/۰۱۹	۰/۴۴	میزان رضایت از دسترسی به فضاهای مشترک	Physi7		
۰/۲۷۲	۰/۹۳	کیفیت نورپردازی در شب	Physi8		
۰/۲۷۲	۰/۴۴	های شهری کیفیت زیرساخت	Physi9		
۰/۲۰۲	۰/۸۳	سطح امنیت در محله	Soc1	۰/۲۸۷	اجتماعی
۰/۱۶۴	۰/۷۱	ها و اجتماعات با فرهنگ ارتباط با گروه	Soc2		
۰/۲۷۰	۰/۹۱	میزان رضایت از احساس و سلامتی روحی	Soc3		
۰/۰۹۴	۰/۵۹	میزان رضایت از احساس و سلامتی جسمی	Soc4		
۰/۰۴۹	۰/۳۹	میزان شرکت در جشن های بومی و مراسم ها	Soc5		
۰/۰۳۹	۰/۳۶	توجه به فعالیت های تفریحی در برنامه های هفتگی	Soc6		
۰/۰۶۴	۰/۴۷	میزان مشارکت	Soc7		
۰/۱۱۷	۰/۶۱	حس تعلق به محیط مسکونی	Soc8		
۰/۰۹۴	۰/۵۹	ارتباط و تعامل با همسایگان	Soc9		
۰/۱۶۴	۰/۷۱	تعداد برگزاری جلسه های حل مشکلات و امور خیریه	Soc10		
۰/۲۷۲	۰/۷۷	تنوع در قیمت زمین و مسکن	Eco1	۰/۲۶۶	اقتصادی
۰/۲۷۲	۰/۷۹	امنیت شغلی سرپرست خانوار	Eco2		
۰/۲۲۵	۰/۶۹	رضایت از شغل و درآمد سرپرست خانوار	Eco3		
۰/۱۶۵	۰/۶۵	فرصت کسب و کار محلی برای اعضای خانواده	Eco4		
۰/۱۱۹	۰/۵۵	فرصت های شغلی گوناگون برای اعضای خانواده	Eco5		
۰/۰۹۷	۰/۵۱	تناسب هزینه و درآمد خانوار	Eco6		
۰/۰۷۱	۰/۳۹	میزان مراجعه به پزشک در میان اعضای خانوار در طول	Eco7		
۰/۰۵۱	۰/۳۳	انعطاف پذیری شرایط و محیط کاری سرپرست خانوار	Eco8		

(منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۲)

شکل شماره (۲): وزن‌های مربوط به شاخص کالبدی در نرم‌افزار اکسپرت چویس

مؤثر بر اساس بارهای عاملی مستخرج از تحلیل لیزرل و نظر کارشناسان مربوطه اولویت‌بندی و بین طیف ۱ تا ۹ امتیازدهی شد. با توجه به اینکه شاخص کالبدی در بین مؤلفه‌های مؤثر در اولویت اول قرار دارد، برای همین وزن‌های مربوط به شاخص کالبدی در ذیل آورده شده است (شکل شماره (۲)).

پس از اینکه وزن هرکدام از شاخص‌های آشکار محاسبه شد، با استفاده از روش Weighted Sum شاخص‌های آشکار مربوط به هر شاخص پنهان با یکدیگر ترکیب و هم‌پوشانی شد که نتیجه آن استخراج ۳ نقشه ترکیبی برای هرکدام از شاخص‌های کالبدی، اقتصادی و اجتماعی بوده است. کلان‌شهر اصفهان از نظر شاخص کالبدی و اقتصادی در محدوده جنوب و جنوب غرب در وضعیت مطلوبی قرار دارد. سایر قسمت‌ها نیز در وضعیت متوسط و متوسط رو به بالا قرار گرفته است. از نظر شاخص اجتماعی محدوده شمال و شمال‌شرق در وضعیت مطلوبی قرار دارد، سایر بخش‌ها از کیفیت پایین اجتماعی برخوردارند. از نظر شاخص اجتماعی وجود لکه‌های کوچک سبز نشان‌دهنده این است که کلان‌شهر اصفهان کیفیت بالایی ندارد و بیشتر قسمت‌ها در وضعیت متوسط و متوسط رو به پایین قرار دارند (شکل شماره (۳)).

نمایش تصویری وضعیت کلان‌شهر اصفهان براساس شاخص‌های شهر شاد

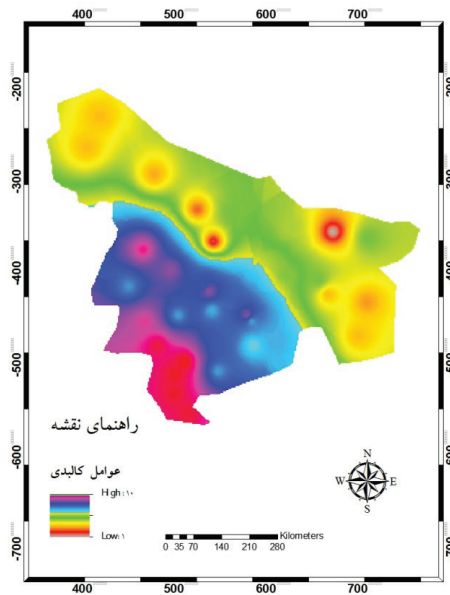
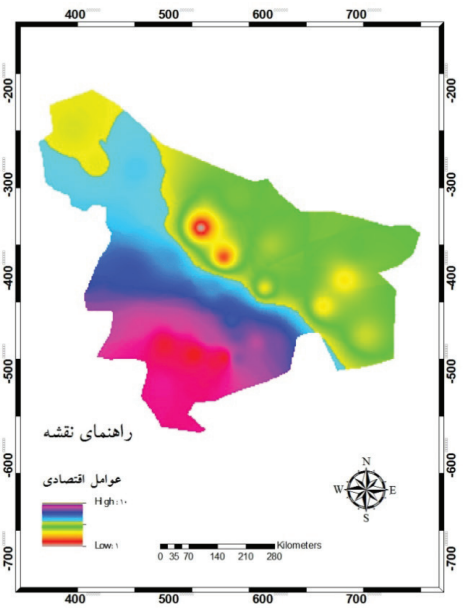
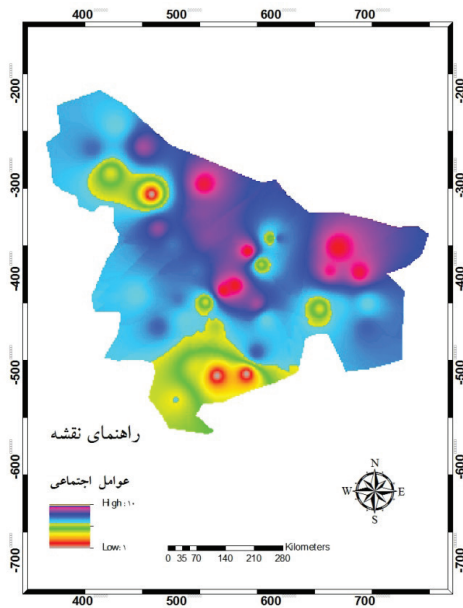
با استفاده از نرم‌افزار SPSS و LISREL تحلیل شاخص‌های پنهان و آشکار انجام گرفته و در مرحله بعدی وارد نرم‌افزار GIS شدند تا وضعیت شاخص‌های شهر شاد در سطح منطقه مورد مطالعه به صورت بصری نشان داده شود. در محیط نرم‌افزار GIS جهت درون‌یابی از روش IDW^۱ بهره گرفته شد. سپس هرکدام از لایه‌های درون‌یابی شده^۲ به لایه رستری^۳ تبدیل می‌شود و با امتیاز ۱ تا ۵ وضعیت شاخص مورد نظر را در سطح کلان‌شهر اصفهان نشان می‌دهد. با این توضیح که عدد ۱ نشان‌دهنده پایین‌ترین وضعیت و کم‌ترین امتیاز و هرچقدر به عدد ۵ نزدیک‌تر می‌شویم، نشان‌دهنده بالاترین امتیاز و ایدئال‌ترین وضعیت شاخص است. پس از تبدیل لایه‌ها به رستر، هرکدام از لایه‌ها با روش Fuzzy Membership فازی‌سازی شدند که وضعیت شاخص‌های شهر شاد را بین صفر و یک نشان می‌دهد، به طوری که عدد ۱ نشان‌دهنده بهترین وضعیت و عدد صفر نشانگر بدترین وضعیت است.

جهت وزن‌دهی شاخص‌ها و میزان تأثیرگذاری آنها بر شاخص‌های شهر شاد، متناسب با موضوع پژوهش و تحلیل سلسله‌مراتبی، فرم وزن‌دهی بین کارشناسان و متخصصان در حوزه شهرسازی توزیع شد و مؤلفه‌های

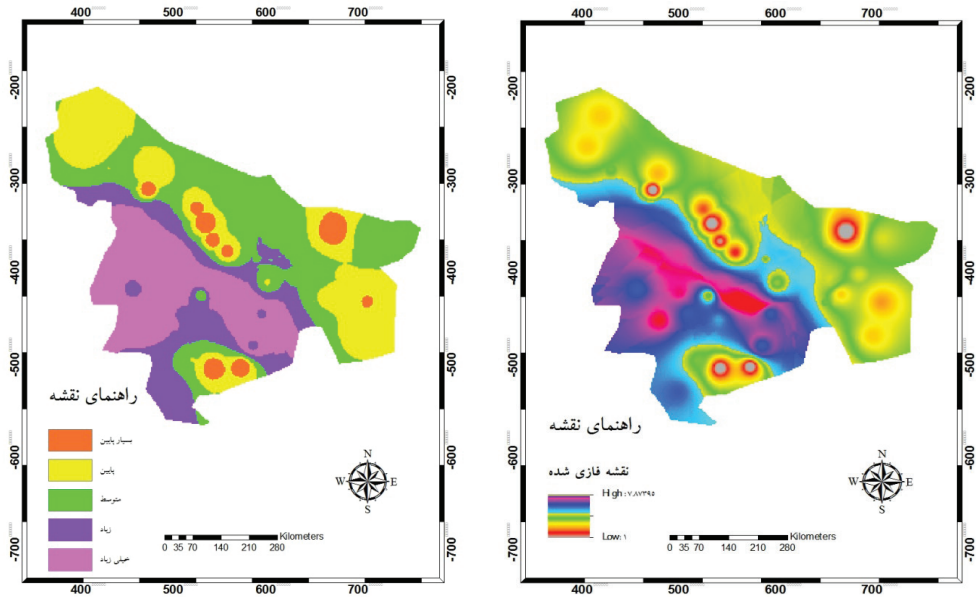
1. Inverse Distance Wighted

2. IDW

3. Rašter

شکل شماره (۳): وضعیت کلان شهر اصفهان براساس شاخص های مؤثر شهر شاد

شکل شماره (۴): نقشه نهایی سنجش شاخص های شهر شاد کلان شهر اصفهان شکل شماره (۵): نقشه نهایی و ریکلسی شده سنجش شاخص های شهر شاد

جدول شماره (۵): وضعیت شاخص های شهر شاد براساس مؤلفه های مؤثر براساس مساحت (هکتار)

شهر اصفهان های شهر شاد کلان میزان شاخص	درجه قابلیت	کلاس
۳۸/۰۳۰۸	بسیار پایین	۱
۱۱۸/۹۵۸۵	پایین	۲
۱۸۱/۴۱۶۹	متوسط	۳
۸۹/۹۳۹۳	زیاد	۴
۱۲۴/۲۹۸۸	بسیار زیاد	۵

(منبع: یافته های پژوهش)

در جنوب نیز در وضعیت متوسط رو به بالا قرار دارد. سایر قسمت ها که با لکه های زرد در قسمت شمالی شهر نمایش داده شده از کیفیت پایینی برخوردار است. این بررسی نشان از آن دارد که در بین مؤلفه های مؤثر بر شاخص های شهر شاد، بعد کالبدی بیشترین تأثیر و نقش را ایفا می کند و بر سایر مؤلفه ها نیز تأثیر می گذارد. برخورداری از شاخص های شهر شاد براساس مساحت

وضعیت نهایی شاخص های شهر شاد کلان شهر اصفهان

با استفاده از توابع Intersect و Reclass نقشه نهایی حاصل از شاخص های شهر شاد در مقیاس فازای رتبه بندی و در قالب شکل ۴ و ۵ نمایش داده شده است. در کلان شهر اصفهان، محدوده غرب و مرکز در وضعیت مطلوبی قرار دارد. قسمت های محدودی

در پنج کلاس بسیار پایین، پایین، متوسط، زیاد و بسیار زیاد محاسبه شده است (جدول شماره ۵)). کلان‌شهر اصفهان در کلاس متوسط با ۱۸۱/۴۱۶۹، بیشترین میزان را در این کلاس‌ها به خود اختصاص داده است. همچنین کلان‌شهر اصفهان در کلاس بسیار پایین با ۳۸/۰۳۰۸ هکتار، کم‌ترین میزان را در سطح کلاس‌ها به خود اختصاص داده است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

رشد فزاینده شهرنشینی در دوران معاصر توجه به ایجاد شاخص‌های شهر شاد را ضروری کرده، از این رو، تمرکز بر پتانسیل‌های فضاهای شهری در راستای دستیابی به شهر شاد از نکات قابل توجه در برنامه‌ریزی شهری به شمار می‌رود و یکی از نیازهای جامعه امروزی برنامه‌ریزی برای افزایش شادی است. امروزه شهرها به مکان‌هایی آشفته تبدیل شده‌اند که به طور قابل ملاحظه‌ای بر نشاط شهروندان تأثیر می‌گذارد. رشد سریع شهرنشینی در کلان‌شهر اصفهان باعث ایجاد مشکلاتی جسمی و روحی شده است که افزایش نشاط اجتماعی و مؤلفه‌های مؤثر بر شادی شهروندان می‌تواند در حل مشکلات مزبور تأثیر بگذارد. بنابراین ارزیابی هریک از شاخص‌های شهر شاد و شناسایی عوامل تأثیرگذار در ارتقای آن را ضروری می‌سازد؛ از این رو، در راستای فرضیه‌های پژوهش، هدف اصلی این پژوهش، سنجش شاخص‌های شهر شاد با اتکا بر مؤلفه‌های مؤثر کالبدی، اجتماعی و اقتصادی در کلان‌شهر اصفهان است؛ نتایج پژوهش نشان می‌دهد کلان‌شهر اصفهان از لحاظ برخورداری از شاخص‌های شهر شاد هم به ترتیب اولویت، شاخص کالبدی با ۰/۵۱۱ درصد، شاخص اجتماعی با ۰/۲۸۷ درصد و در نهایت شاخص اقتصادی با ۰/۲۶۶ درصد بیشترین نقش را در شاخص‌های شهر شاد در منطقه مورد مطالعه داشته‌اند که نشان می‌دهد بعد کالبدی مهم‌تر از بقیه ابعاد است. در مقایسه پژوهش حاضر با سایر پژوهش‌های انجام‌شده، اورکی و همکاران (۱۳۹۸) به تحلیل فضایی عوامل مؤثر بر شهر شاد از نگاه شهروندان پرداخته‌اند. یافته‌هایشان نشان می‌دهد که مهم‌ترین

عامل تأثیرگذار ویژگی‌های کالبدی از جمله کیفیت منظر است که با پژوهش حاضر همسوست. جمینی و همکاران (۱۴۰۰) به ارزیابی بررسی و تحلیل وضعیت شهر شاد و شناسایی تعیین‌کننده‌های آن در فضاهای کوچک شهری پرداخته و به این نتیجه رسیده‌اند که ساختار کالبدی-فضایی دارای بیش‌ترین نقش در نشاط اجتماعی و مشارکت پایین دارای کمترین نقش و اثرگذاری است. همچنین سماواتی و همکاران (۱۳۹۷) به بازشناسی عوامل مؤثر بر شادی در فضاهای عمومی شهری پرداخته‌اند و نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که در سطح ویژگی‌های اجتماعی، زیر شاخص میزان رضایت از احساس و سلامتی جسمی بیشترین تأثیر را بر میزان شهر شاد دارد که با پژوهش حاضر همسوست.

در نهایت، نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل نشان می‌دهند که برنامه‌ریزی و مدیریت شهری با تمرکز بر ایجاد فضاهای جمعی، تسهیل در مشارکت شهروندی، ارتقای کیفیت زندگی و ارائه خدمات عمومی مطلوب به ارتقای شهر شاد کمک می‌کند. دقت در ماهیت عوامل شناسایی شده به‌عنوان تعیین‌کننده‌های شهر شاد در محدوده مورد مطالعه نشان می‌دهد این عوامل زیرمجموعه و تابعی از متغیری کلان با عنوان مدیریت یکپارچه و کارآمد شهری هستند که می‌تواند با اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم بر ابعاد مختلف توسعه فیزیکی-کالبدی، اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی کلان‌شهر اصفهان، در ارتقا، توسعه و شکوفایی شهر شاد در محدوده مطالعاتی مؤثر باشد. در جهت نیل به ایجاد محیطی شاداب و شادی‌آفرین در کلان‌شهر اصفهان پیشنهادهایی به شرح ذیل ارائه می‌شود:

ایجاد محیط امن برای گذران اوقات فراغت شهروندان از طریق نظارت مستقیم پلیس؛ متنوع‌سازی کاربری‌های موجود؛ ایجاد و احیای فضای سبز برای دلپذیر کردن محیط؛ کاهش آلودگی صوتی؛ ایجاد نورپردازی شهری برای به وجود آوردن منظر شبانه.

8. Dorling, D. (2008). *Injustice: Why social inequality persists*. Bristol: Policy Press. , 2009.
9. Fazelian P, Azimi S. (2010) Examining teachers' views on how to freshen up schools according to the physical standards of designing educational spaces. The title of the publication. 1 (29): 41-61. (In Persian).
10. Graham, G. (2009). "Rethinking the good life". *State of the World*, 164-180.
11. Hekmatnia, H., mousavi, M., Rasooli, M., & Saeedpour, S. (2021). The Creation of Scenarios Affecting the Achievability of the Indicators of Happy City (Case Study: Urmia City). *Journal of Geography and Regional Development*, 19(1), 264-237. doi: 10.22067/jgrd.2021.50954.0(In Persian).
12. Jain, T.K (2019): Concept of Happy City: The Smart Cities of the Future, SSRN Electronic Journal, DOI:10.2139/ssrn.3314531.
13. Jamini, D., Jamshidi, A., & Esmaili, Z. (2021). Review and analysis of the happy city situation and Identification its determinants in small urban spaces (Case: Ravansar Township). *Urban Environmental Planning and Development*, 1(4), 15-28. (In Persian).
14. Jain, T.K (2019). Concept of Happy City: The Smart Cities of the Future, SSRN Electronic Journal, DOI:10.2139/ssrn.3314531.
15. Mahabadi, N. S. and Mokhtarzadeh, S. (2022). Happy city evaluation in the new town of Fooladshahr in order to sustainable urban neighborhoods. *Journal of Urban Sustainable Development*, 3(6), 19-34. doi: 10.22034/usd.2022.696823.
16. McCaber, k., Bare, M., Thomas, J.K., and
1. Ballas, D., & Dorling, D. (2021). "Measuring the impact of major life events upon happiness". *International Journal of Epidemiology*, 36(6), 1244-1252
2. Brdulak, I., & Brdulak, D. (2017). Suicide rates, life satisfaction and happiness as markers for population mental health. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 41, 333-337.
3. Cassarino, M.; Shahab, S and Biscaya, S (2021): Envisioning Happy Places for All: A Systematic Review of the Impact of Transformations in the Urban Environment on the Wellbeing of Vulnerable Groups. *Sustainability*, 13, 8086. <https://doi.org/10.3390/su13148086>.
4. Chan, K. E., & Lee, R. J. (2006). Is there a bubble in the housing market? An Analysis, *Brookings Papers on Economic Activity*, September.
5. Coșanza, D. Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L (2008). 'I wouldn't start from here': Some reflections on the analysis of housing markets. *Housing, Theory and Society*, 288-291.
6. Diener, E., & Chan, M. E. (2012). Very happy people. *Psychological Science*, 13(1), 81-84.
7. Dolan, P., Peasgood, T., & White, M. (2008). Do we really know what makes us happy? A review of the literature on the factors associated with subjective wellbeing. *Journal of Economic Psychology*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.joep.2007.09.001>. Durand & Exton, 2019.

- Geography, 22(80), 1-18. doi: 10.22034/iga.2024.709220. (In Persian).
21. Samavati, S., & Ranjbar, E. (2019). Identifying factors affecting happiness in urban public space (Case Study: Pedestrian Zone of Historic Part of Tehran). *Motaleate Shahri*, 8(29), 3-18. doi: 10.34785/J011.2019.828. (In Persian).
22. Veenhoven, R., & Hagerty, M. (2006). "Rising happiness in nations 1946–2004: A reply to Easterlin". *Social Indicators Research*, 79(3), 421- 436.
23. Wiking, M. (2019). *The Key to happiness: how to find purpose by unlocking the secrets of the world's happiest people*. Penguin UK.
24. Zampetakis, L. A., & Moustakis, V. (2006). Linking creativity with entrepreneurial intentions: A structural approach. *The International Entrepreneurship and Management Journal*, 2, 413-428.
25. Zheng, X. Yuan, Z. & Zhang, X. (2020). Does happiness dwell in an owner-occupied house? Homeownership and subjective well-being in urban China, *Cities*, 96, <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.102404>.
- Lea, A., (2011), Promoting happiness and life satisfaction in school children. *Canadian journal of school psychology*, 26 (3), 177-192.
17. Montgomery, Charles. (2013), *Happy City: Transforming Our Lives through Urban Design*, Publisher: Farrar, Straus and Giroux, Random House, Penguin Books, first edition.
18. Munar, J.L.S., Juana-Espinosa, S.D., Martínez-Buelvas, L., Abarca, Y.V and Tirado, J.O (2020): Organizational Happiness Dimensions as a Contribution to Sustainable Development Goals: A Prospective Study in Higher Education Institutions in Chile, Colombia and Spain, *Sustainability*, 12, 10502; doi:10.3390/su122410502.
19. oraki, P., rezaei, M. R., mobaraki, M., & akbarian, S. R. (2019). Spatial Analysis effective factors happy city from the perspective of the citizens Case Study: Yazd City. *Sustainable city*, 2(3), 19-39. doi: 10.22034/jsc.2019.189162.1038. (In Persian).
20. Nasiri, A., Ebrahimi, L., Ramezanipour, M. and Bozorgmehr, K. (2024). Explaining the status of happy city criteria in urban planning, Case study of Salmanshahr city.

نحوه ارجاع به این مقاله:

حجاریان، احمد. (۱۴۰۳). ارزیابی و تحلیل فضایی مؤلفه‌های مؤثر بر شهر شاد (مطالعه موردی: شهر اصفهان). پژوهش‌های فضا و مکان در شهر، ۳۳(۳)، ۳۱-۴۵. <https://doi.org/10.22034/jspr.2025.2053593.1116>

DOI: <https://doi.org/10.22034/jspr.2025.2053593.1116>

URL: https://jspr.jdisf.ac.ir/article_723120.html?lang=en

Copyrights:

©2023 by the authors. Published by Journal of Urban Studies on Space and Place. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)).

